

KRJELA 31

Klub mladých autorov
pri Liptovskej knižnici Gašpara Fejérpataky-Belopotockého
(Žilinský samosprávny kraj) v Liptovskom Mikuláši

Krjela, takmer nevyhnutné spojenie

Klub mladých autorov v letnej čítárni U červeného raka
v Bratislave v sobotu 12. septembra 2009

Ivan Repček

Krjela, takmer nevyhnutné spojenie

Posledný pracovný deň v júli mi zazvoní mobil. Volá Jano Cíger, či budem teraz niekedy s Ankou. „Sedí oproti, za hodinu jej začína dovolenka, dám ti ju.“

V tej chvíli prichádza Martin, Anka položí telefón: „Sme schopní urobiť v Bratislave 90 minút čítania?“ „Určite,“ odpovedáme takmer súčasne. Večer je klub, nevieme nič bližšie, ale účasť potvrdzujeme.

Neskôr pár telefonátov s Janom Cígerom a do Bratislavy a so všetkými zainteresovanými. Niekoľko prehováraní v telefónoch. Anka je na chvíľu stiahnutá z dovolenky, vzniká názov, uzatvára sa zoznam autorov, ktorí budú účinkovať, na každého vyjde odhadom 10 minút. Stano zachraňuje hudbu, Janko prichádza s filmom a navrhuje plagát, Martinove fotky dávame dokopy s mojimi textami, naozaj vznikajú zaujímavé spojenia. Všetci z klubu prezentáciou úplne ožili.

Deň D. Poniektorí sú už v Bratislave. Vlakom odchádzame štyria, len Anička Uramová nakoniec osobne nebude. Radka dorazí s rodičmi autom.

Chvíľu trvá, kým dorazíme pod Michalskú bránu. Organizačne je to zariadené systémom „porad' si sám“. Okolo obeda sme kompletní. Kryštalizuje sa poradie a doťahujeme, kto čo. Zvukár rozloží tri kusy aparatury, na opačnom konci, než potrebujeme. Krátke naťahovanie sa o preloženie, tam kde je viac tieňa, aby bolo aspoň niečo vidieť.

Čosí po tretej Anka zahajuje. Predstavuje autorov, každému priraduje farbu a sype mandalu. Rozbieha Stano, dáva Vysockého, potom číta, zaujme. Radka sa blyсне slušným prednesom, pokračuje Barborka. Na chvíľu sprítomňuje Ivana Laučíka, akoby vošiel. Ženskú tvorbu dokončuje Anka čítaním Snov Aničky Uramovej. Nasledujem ja. Za mnou na plátne svietia Martinove obrázky, v obecnstve ticho. Potom Martin predstaví odvrátenú stranu, fotky, hrabanie sa v textoch, presné komentáre. Zakončuje Janko filmom o Ivanovi Kormanovi a poviedkou, silná. Ešte Vysockij v Stanovom podaní. Ankou rozbitá miska znamená koniec.

Ticho, Ondrejčkovu hodnotenie, potlesk, kvety. Stihnúť vlak sa dá len v rovine malého zázraku. Všetko zachraňuje Jano Cíger, odvezie nás až domov. Už sa netreba ponáhľať. Keď odchádzame, je už tma.

Malé doplnenie na záver, aby aj nezainteresovaný vedel, o čom je reč. Ide o literárnu prezentáciu Klubu mladých autorov pri Liptovskej knižnici G. F. Belopotockého v Liptovskom Mikuláši, ktorá sa konala 12. 9. 2009 v Letnej čítárni U červeného raka v Bratislave v rámci cyklu Pramene. Uvádzala ho Anna Ondrejková a účinkovali Barborka Valková, Radka Berešíková, Stanislav Kaľavský, Ivan Repček, Martin Droppa a Janko Púček.

Tento článok bol pôvodne napísaný pre Mädokýš. Aby som ho v Krjelach nejako spestril, vymyslel som tri otázky a položil ich všetkým, ktorí účinkovali.

1. Aké očakávania a predstavy si mal (mala) od literárnej prezentácie nášho klubu v Bratislave 12.9.2009, naplnili sa?

Nezamýšľal som sa dopredu, ako čítačka dopadne, iba som sa tešil.

Stano

Bola som plná očakávania. Priestor ma pekne prijemnou atmosférou, nečakala som, že sa všetko bude odohrávať v exteriéri, o to som bola radšej, aspoň som bola pár hodín na vzduchu. Čakala som, že sa ako literárny klub predstavíme bratislavským umelcom, nevedela som, že to bude malý okruh divákov a poslucháčov, laická verejnosť. Ale tak to má byť, o dary sa treba podeliť práve s tými na druhej strane rieky.

Radka

Veľmi som sa bála, bola to moja prvá verejná prezentácia tohto typu. Zúčastnila som sa mnohých súťaží, kde som porote a iným súťažiacim približovala napríklad aj túto prácu o Ivanovi Laučíkovi, ale bolo to iné. Teraz som cítila väčšiu zodpovednosť, lebo keby som niečo „pokazila“ alebo keby som publikum nezaujala, tak by následky niesli aj ostatní. Fungovali sme ako klub, jeden tím. Veľkú a náročnú úlohu mala Anka Ondrejková. Bez nej by to nebolo ono, celému vystúpeniu dala iný rozmer.

Barborka

Očakával som pekné neskoroletné popoludnie pod vysokou modrou oblohou, pokojné uplynutie nevelkej čiastky voľného víkendy v centrálnom centre najväčšieho slovenského veľko-malomesta. Toto očakávanie sa mi splnilo viac než som očakával. Predstavoval som si, že tam bude niekoľkonásobne viac ľudí v publiku, že tam príde najmenej 99,5 percenta bratislavskej umeleckej inteligencie, kritici, teoretici, celé kolektívy ne-profesionálnych tvorcov... a predovšetkým že dav fanúšikov (aj fanúšičok) zaplavia čítareň a okolie v okruhu 500 metrov, že to budú snímať najmenej tri televízne štáby: súkromná, verejnoprávna a zahraničná telka. Tieto predstavy sa mi nenaplnili, preto som sa rozhodol, že od 1. 1. 2010 sa idem intenzívne venovať futbalu, aby som úspešne a celkom sám vyhral nad národnou reprezentáciou Grónska na blížiacich sa Majstrovstvách vo futbale (MvF). Viem, že len tak sa aspoň na pár hodín stanem stredobodom záujmu všetkých - bez rozdielu veku, pohlavia a sociálnej i intelligenčnej príslušnosti. Rozhodol som sa, že už nebudem písať - len podpisovať plagáty a svoje reprezentačné trenírky, a že prestanem fotiť, namiesto toho sa idem učiť „filmovať“ - samozrejme ako prvé natrhnutie vďaka po faule grónskeho útočníka.

Martin

Od prvej chvíle mi bolo jasné, že je to veľká príležitosť pre všetkých, že to bude mať silu, lebo v súčasnej dobe má klub jedno z najlepších zoskupení za celú dobu trvania. Od iných klubov nás odlišuje spôsob fungovania, smer dovnútra, kým ostatní fungujú smerom von.

Táto introvertnosť sa niesla celým vystúpením. Nakoniec do tohto spôsobu zapadlo aj nepočetné publikum a organizačné nedostatky, ktoré nás nútil improvizovať.

Ivan

Neviem, čo presne som čakal. Hovorilo sa o stočlennom publiku, tak som čakal niečo absolútne silné, čakal som, že sto ľudí bude počuť to, čo som napísal a bál som sa. Sto ľudí nebolo, no silné to bolo napriek tomu. Možno ešte silnejšie. Tam na „pódium“, v tej našej jaskyni – to bolo silné – to som ešte nezažil.

Janko

Že sa stane niečo... krásne a silné. Lebo: nezabudnúť porcelánové misky, soľ a piesok, a k tomu bulletin a Výhonky a texty Aničky Uramovej a pre mňa čierne lodičky na opätkoch (z „úcty k hlavnému mestu“, predsa som len dievča z dediny). Ale to patrí k rituálu každého vystúpenia: trikrát skontrolovať, či mám všetko. A k rituálu patrí aj to čakanie... to dychtivé, plaché, trúfalé... že sa stane niečo krásne a silné. A že sa to stane aj skrze mňa. A predsa... bolo zraňujúce, že z toľkých pozvaných neprišiel nikto. Žijem uprostred mikulášskej ľahostajnosti, vstúpila som do ľahostajnosti Bratislavy.

Anna

2. Ako si sa na svoju účasť pripravoval (pripravovala) môžeš uviesť spokojnosť, alebo nespokojnosť so svojim účinkovaním v rámci celku?

Vybral som si zopár básní, že ich prečítam, a tak som sa sústredil, aby som ich doma nezabudol, že som skoro zabudol gitaru. Vrátil som sa po ňu a už som bol pripravený.

Stano

Pripravovala som sa dostatočne, myslím si. Nahlas som si čítala svoje básne sama pred sebou, počúvala som sa, cvičila som si prednes, aby bol umelecký a prirodzený zároveň. Improvizovaný dialóg s Annou mi úplne vyhovoval, šlo sa na ostro a to je najlepšie, otázka, odpoveď, spätná väzba vynikajúca, summa summarum, bola som so sebou spokojná.

Radka

Pripravovala som sa. Vždy si presne premyslím, čo chcem povedať, ako to chcem povedať, spravím prezentáciu na počítači. Snažím sa odhadnúť, aké bude publikum. Nie je to jednoduché a ja v tom nemám veľa praxe. Človek si môže všetko presne naplánovať, ale keď príde na miesto, všetko je iné. Ešte som „zelenáč“ a stále sa mám aj v tomto smere čo učiť.

Barborka

V rámci prípravy som dal dokopy s Martinom cyklus Stopy v krajine. Celé to vzniklo úplne spontánne, keď ma Martin vyzval, aby som urobil texty k jeho fotkám. Poslal mi ich týždeň pred akciou. Nechal som si ich dvakrát prebehnúť pred očami na pár sekúnd a potom písal, zachoval som aj poradie, v akom prišli, podaril sa slušný oblúk. K tomu som vybral niekoľko básní z hotových vecí. Do poslednej chvíle nebolo jasné, či sa do Bratislavy dostanem, preto musím byť spokojný už len s tým, že som bol.

Ivan

Priznám sa bez mučenia - pripravoval som sa mimoriadne poctivo povrchne (tak ako takmer na všetko v živote - s výnimkou zaháľania a povalovania sa v posteli). Sám so sebou bývam vždy spokojný, a ak som náhodou sám so sebou nespokojný, mám naporúdzi bohatú súkromnú zbierku výhovoriek a všakovakých „ale...“, ktorými si viem objektívne ospravedlniť všetky svoje minulé, súčasné aj budúce neúspechy. Takže: s vlastným účinkovaním v Bratislave - vzhľadom na to, že to bola moja bratislavská premiéra - som absolútne (ne)spokojný. Najspokojnejší som s počasím toho dňa a s celkovou atmosférou podujatia a priestoru v ktorom sa uskutočnilo.

Martin

Čítal som si tú poviedku pred zrkadlom, aby som videl, ako artikulujem (ha-ha, samozrejme, že nie!!!). Moja príprava spočívala v tom, že som sa potreboval naučiť zaobchádzať s projektorom, čo sa mi aj podarilo. Moje účinkovanie? Zistil som, že mám v mikrofóne zvláštny hlas a že vlastne všetci ostatní ľudia, s ktorými sa rozprávam, počujú z mojich úst niečo iné ako ja. To ma desí...

Janko

Príprava: absolútne sa sústrediť a byť celou bytosťou tam, v tej chvíli. A potom už nemôžem hovoriť o spokojnosti alebo nespokojnosti... len o tom, či som urobila všetko, čo som mohla. Urobila som...

Anna

3. S odstupom času môžeš popísať pocity, vnemy, ozveny, ktoré účasť v tebe zanechala? Oplyvňuje, alebo ovplyvní tvoju ďalšiu literárnu činnosť?

voľným veršom, metaforou, personifikáciou... a hlavičkovanie pri spájaní textu a obrazu.

Martin

Ozvien veľa, veľa, veľa, veľa... Ale ako som spomínal – hlavne z toho, čo sa dialo medzi nami. Nevieť, myslím, že neovplyvnila a asi ani neovplyvní. Dôležité je skôr to, že mám v pláne všetko si to do bodky zapamätať.

Janko

To spojenie, ktoré sa stalo nevyhnutným. Sila, ktorá bola medzi nami v jaskyni (Iwan L. v jaskyni, my všetci s ním v jaskyni... a v Bratislave! to sa nedá vymyslieť, to sa musí stať), ktorá pretrvá...

Anna

Krjela – nezrozumiteľne jasné

Pokiaľ viem, krídla bez peria by boli celkom zbytočné. K dosiahnutiu potrebnej vztlakovej sily, k samotnému vzlietnutiu je spojenie viacerých pierok do jedného celku takmer nevyhnutné. Je to tak – každý celok sa skladá z nespočetného množstva detailov a záleží len na konkrétnom divákovi – pozorovateľovi, či je ochotný trochu namáhať svoje oči a detaily, malé nepatrné rozdiely medzi maličkosťami, od seba na okamih oddeliť, rozoznať a akceptovať. Možno až rozkladom a následným spojením dostane nakoniec spomínaný celok ten pravý význam. Spojiť sa preto, že každý je iný – a hoci výsledný tvar sa najviac blíži čerstvo lámanému kameňu, ide skôr o vlastnosti materiálu ako o jeho uhladenosť. 12. septembra majú už od skorého rána aj pôvodné austrálske kmene absolútny zákaz privolať dážď. Šliapem do pedálov na určené miesto a vďaka protivetru sa mi zdá, že stojím na mieste. Dorazím však v poriadku a medzi japonskými turistami s neodmysliteľnými digitálnymi krojmi dôjde pod Michalskou vežou k prvému takmer nevyhnutnému spojeniu. Hanka, Barbora, Stano, Ivan (Martin a Radka ešte kdesi na ceste, Anka nepríde) a ja. Zastrešení Ministerstvom kultúry v romantickej čitárni U červeného raka vieme, že v prípade dažďa niet nad skutočnú strechu a v prípade, že sedem ľudí nájde odvahu vystúpiť verejne a unisono na jednom pódium, niet nad príjemné a početné obecenstvo. Druhé kritérium, bohužiaľ, kríva. Zmätené nemecké dôchodkyne „mit Stadtplan“, (takmer nevyhnutná) rodinná podpora, náhodní okolo-idúci a v neposlednom rade zopár skutočných kultúrnych pátračov, ktorí vedia svoje aj bez toho, aby ich hneď ráno v posteli ešte nalačno preplieskal po rozospatej tvári „brutálne kúlový bilbórd“. Čosi nás tvrdohlavo dohnalo do jaskyne, kde sme uzavreli polkruh, nakoľko sa len polkruh uzavrieť dá. Takmer nevyhnutné spojenie – miesto chýbajúce k doplneniu

kruhu našťastie nezostane dlho prázdne. Stano hrá a spieva Vysockého a všetko sa začína. Vzápätí číta z výberu svojich básní, ktoré by už onedlho mali dostať konkrétny tvar knižky, v čo všetci pevne dúfame. Radka vydala knižky už štyri a aj napriek tomu, že nemôže v ruke držať mikrofón a zároveň listovať, číta. Ide však o silu slova, o silu slova vysloveného o to viac. Na chvíľu príde aj Iwan Laučík – vznáša sa na bielom plátne za našimi chrbtami, kým Barbora číta úryvok zo svojej biograficko-esejistickej práce. Vzduch zarezonuje. Nevieť, či len medzi nami v jaskyni, alebo aj v slnkom ožiarenom hľadisku. Spojenie v spojení – Ivanove Stopy v krajine zanechané v Martinových fotografiách, o chvíľu na to ešte jeho Zimný výstup severnou stenou (aj v to dúfame, Ivan...). Keď číta svoje básne Martin, je mi trochu ľúto, že aj ostatní mu nemôžu pozerať cez rameno tak, ako ja. Básne s ilustráciami, ktoré sú nepočutou pridanou hodnotou. Verše neprítomnej Anky Uramovej číta Hanka z knižky. Z knižky, ktorú si môžete čítať doma pod perinou. Nie je to úžasné? Hneď vzápätí počujem vlastnú ozvenu čítajúcu poviedku Kruhy do vody napísanú mojou vlastnou rukou. Aj to je úžasné. Na plátne sa potom chvíľu vznáša Ivan Korman vo filme, pri ktorého zrode som stál, stál pevne, ako stáli pevne všetci ostatní pri zrode svojich vlastných diel, ktoré 12. septembra zazneli z jaskyne U červeného raka. Stano ešte zahrá Vysockého („málo vodky, málo vodky...“) a kruh sa symbolicky uzatvára. Hankina mandala z farieb, z ktorých každá patrí jednému z nás, je hotová, no spojenie ešte nie je zavŕšené. Až keď sa do vzduchu zdvihnú štyri rohy čierneho plátna a kryštál sa premieša s rôznofarebným pieskom, je naša skladba pre osem hlasov dospievaná. Staručká pani mi podáva do ruky malú plyšovú sliepočku „za odmenu“ a ozvena, ktorú každý z nás počul, trvá ešte dlho. Nerušíme spojenie... (!)

12. septembra 2009 ste mali možnosť vidieť v letnej čítárni U červeného raka pod Michalskou vežou Stanislava Kaľavského, Radku Berešíkovú, Barboru Valkovú, Ivana Repčeka, Martina Droppu, Jána Púčka a počuť verše Anny Uramovej. Prezentačnú Klubu mladých autorov z Liptovského Mikuláša pod názvom „Krojela – takmer nevyhnutné spojenie“ moderovala Anna Ondrejková.

(písané pre Mädokýš)

Ján Púček

Radka Berešiková

Dala mi zmierenie
Umierajúca žena
Za oknami sa
Rozdrapovali
Vrabce
Iné a iní
Sa zúrivo drali
Do života
Na posteli len
Ona nevládna
Bilancia plnosti
Času potom čakanie
Na ňu milosrdnú
Nech už nemešká
Nech už prestane
Trápiť už je blízko
Tak blízko
Dala mi čo som
Nemala
Večerné zore
Zapadajúceho
Slnka sľubovalo
Ďalší nádherný
Letný deň

Tropická

Túto noc neprišli
Ani sny
Ani ty
Zaspali ste
Prebudená
Teplom
Horúčkou túžby
Len elektrina
Sem tam rozochveje
Ťažký vzduch
V posteli
Zas divadlo
Jednej amatérky

Úsmev a pot sú
Zrkadlom leta
Visím niekde
Medzi chcením
Svojho
A poznaním
Tvojho
Káva je studená
Myšlienky horúce
Farebné obrázky
Noci
Nedám sa
Už nie
Aj iní sa zbavujú
Klamstiev a dávajú
Za pravdu
Pravde
Aj taká podoba
Summer 2009

Chce to intimitu
Možno bude posledná
Na tejto vulgárnej
Nehanebnej žene
Menom Zem

Stačí jedna sviečka
Modlitba za dve
Snežné Dospelé
Duše detí

Ona je moje znamenie
Biely kameň
Znamenie ohňa
Dotkni sa ho
Bude ťa hriať
Naveky

Pod tlakom
Ako šampanské
Netrpezlivé
Bublinky
Toľko života
Vo fľaši
A čo potom
Ja nevyliata
Do očí
Nepreliata
Do tvojho
Mora
Nerozliata
A nestratená
V tebe
Bez stopy

Pod tlakom
Ako šampanské
Netrpezlivé
Bublinky
Nechcú čakať
Stiesnené
Toľko života
Vo fľaši
A čo potom
Ja nevyliata
Do očí
Nepreliata
Do tvojho
Mora
Nerozliata
A nevypitá
V tebe
Až do konca
Svojich dní

Noc mi spadla do kávy
Aspoň si sen o tebe
Vychutnám po dúškoch
Do západu
Do hĺbok myšlienok

A odrazím sa od
Trampolínového
Srdca
Rinie až
Do spánku

A noc už chystá
Skočiť mi do druhej
Šálky – precitá samota

Špendlíkujú mi túžby
Polámané krídla noci
Už sa nejako
Pekrviacam dňami

To sa predsa nerobí
Zaziť ranenú
Raniť zrazenú

To nemusia
Nesmú
Môžu
Chcú

Vidím vysychá tráva
Spálená letom
Zľahnutá
Túžbou milencov
Spojených s oblohou

Ráno nájde
Slanú rosu
Na vankúši

Modrý Picasso a Dalí
Odsúdený kto nekričí

Nekonečne nudná
Nemoderná postmoderna
Všetci žijú reálny surreál

Tí pred nimi sú mi bližší
Nepredstierané šialenstvo

A dnes sa robí čo
- Vešíame sa na web

Posledný výkrik
Do ticha rozumných bláznov
Áno som s nimi

Sugar & salt

Vypiť si vlastný pot krv slzy
Vypiť si to čo nemá dna
Kráčať bez obzoru konca

Vypiť si smiech šampanské
Pohárik
Očami štrngneme na srdcia
Vypiť si na nekonečno
Na prísľub tanca a vášne
Cup of life

Zrieť sa
Padáť
Dovoliť si
Dopadnúť
Dať sa zachytiť
Krídlami
Dohodnúť sa
Zachovať si pokoj
Mrieť a ožiť nanovo
Dať sa vzkriesiť
No makať skrátka

Ivan Repček

Príbehy tanečnic

1

balerína
krehkosť porcelánu
po špičkách tancuješ
tajomné sólo
do výšky
do slnka
do ohňa
komu?
a pre koho?

strácaš (možno)
dni aj noci
drobné mince ...
(možno) istotu
ako i úsmev
sťahovavých vtákov
pierko po pierku
stratené krídla
o(d)strihnuté

vzlietneš duša
pomôže
anjel
veď z výšky je život krajší

2

ty príbeh
malej morskej víly
zrodený
z lásky a bolesti
zrodený
z bolesti lásky
netancuj
dokrvavená päta
zakrič
nemý jazyk
v tichu budúcnosti
v hľadaní a nachádzaní (sa)
v tajomstve otvorenom
v tajomstve otvorenia (sa)
osudu

3

s ľahkosťou pierka
tancuješ
ty tanečnica z modrej oblohy
v snečnom lúči
rozkvitáš
zarodíš
a dozrievaš
pre úsmev zajtrajších dní

s radosťou
tichou a priezračnou
kvapku po kvapke
zapíňaš
nekonečný priestor sna
vo svite padajúcej hviezdy
narážaš
na kamene v hrudi
a osvetľuješ cestu
do útrov našich duší

4

lúče
slnka radosti
s istotou vytláčajú
tmu
odchádzajúcej noci

v tom čase
na doskách
pred oponou
baletky
ľahké ako pierka
kráľovny noci
ktorým líca zrumeneli
od potlesku

môcť rozbiť
zrkadlo čas
chcieť sa s nimi opiť
do nemoty
a tancovať po strechách

Ivan Repček

Ako som skoro dostal po nose

Slnko sa pomaly chýlilo k západu. Nedeľný podvečer sa napíňal. Sedel som na stanici a čakal na svoj rýchlik. Nemám rád tieto nedeľné chvíle, kedy mi prichodí cestovať na týždňovku. Ale čo sa už dá robiť.

Vlak prišiel včas. Vyzeral byť plný. To mi na nálade nepridalo. Pomaly som sa predieral chodbičkami vagónov, na ktorých postávali ľudia. Je to starý zvyk cestujúcej verejnosti. Vždy, keď vlak zastaví v stanici, väčšina ľudí z kupé vystúpi na chodbu, narovnať svoje kosti.

Ale ja som presvedčený, že to robia s jediným úmyslom, aby tí, ktorí nastúpili, museli prekonávať, čo najviac prekážok. Raz sme takí, ľudí neprerobím.

Došiel som do vagóna, kde prvé kupé bolo voľné, ale visela na ňom ceduľa, že je zadané od stanice Žilina. Rovnaké viseli aj na ostatných, až posledné dve kupé boli otvorené a sedelo v nich pár ľudí. Skontroloval som, či na dverách nevisí nejaký lístok. Keď ho nebolo, vošiel som dnu a usadil sa. V kupé sme sedeli piati. Cesta prebiehala pokojne.

Keď sme zastavili v Žiline, udrel nám do uší hluk z nástupišťa. Vykukli sme von. Do vagóna sa valila zelená záplava.

„Gumy zelené, zase sa prevláčajú,“ ozvalo sa z vedľajšieho kupé. Dnu totiž nastupovali vojaci. Vlastne nie vojaci, ale študenti strednej vojenskej školy. Začali obsadzovať miesta v predných oddeleniach. A už ich bol plný vagón. Niektorí postávali na chodbičke. Tlačili sa tam s plnými vakmi.

Zrazu dvere na našom kupé otvoril kapitán, zrejme jeden zo sprievodných dôstojníkov a zhurta na nás spustil: „Vypadnite! Tento vagón máme celý obsadený pre vojenskú prepravu.“

Prekvapene sme na neho pozreli.

„Nerozumiete? Vypadnite!“ pokračoval.

„Posledné dve kupé ste nemali označené, tak po nás nekričte. Navyše tu už bol sprievodca a na nič nás neupozornil,“ snažil sa celú vec vysvetliť muž, sediaci vedľa mňa.

„Ak miesta neuvoľníte, idem po sprievodcu, a aj tak vypadnete,“ ukončil debatu kapitán a odišiel.

Študenti nervózne postávali na chodbičke a čakali, čo bude ďalej. Vlak sa pohol. Dvaja mladíci stratili nervy ako prví. Zodvihli sa, zobrali svoju batožinu a odišli. Ostali sme traja. Dvaja muži vedľa mňa patrili k sebe. Starší z nich bol bojovo naladený.

„Lampasáčisko akýsi,“ uľavil si.

Ostával som sedieť v očakávaní, čo sa z celej veci vyklúje. Tiež som nechcel len tak ľahko vzdať sa a odísť. Po chvíli sa kapitán vrátil aj so sprievodcom.

Vtedy som si uvedomil, že sa v Žiline vymenili vlakové čaty, a že tento je nový.

„Čo sa deje?“ spýtal sa ostro.

„Nechcú opustiť kupé určené pre vojenskú prepravu,“ poponáhľal sa vysvetľovať kapitán.

„Uvoľnite miesta!“ vyzval nás sprievodca.

„Načo ich máme uvoľňovať. Vari začala vojna, keď nám môže armáda zrekvirovať vagón?“ ozval sa môj sused.

„Nerečnite a vypadnite!“ neovládal svoje nervy kapitán.

„Také gummy šialené mi tu nebudú rozkazovať, ja som civilista! Figurovia ešte si budú vyskakovať na pracujúceho človeka,“ prestal sa ovládať aj on.

Vstal som a snažil sa schladiť rozhorúčené hlavy: „Vážení, snáď sa nebudeme hádať. Kupé nie je označené a ani nevidno, že by niekedy bolo.

„No a keď...“

„To ma nezaujíma. Opustíte ho!“ nedal mi dohovoriť kapitán.

„Ak máte vyhradený vagón, tak by mal byť označený na oboch vstupných dverách. Keďže nie je, máte rezervované len označené kupé. Tak nehrajte na mňa habadúru,“ nedal som sa.

„Ale my máme celý vagón!“

„Tak mi ukážte potvrdenú objednávku aj s číslom vagóna.“

Tu na chvíľu kapitán stratil reč. Bolo vidno, že je zaskočený. „Ale my sme objednávali celý vagón,“ pokračoval neisto.

„Tak mi ukážte potvrdenie,“ trval som na svojom.

Kapitán stíchol a stiahol sa. Došlo mi, že vagón asi žiadali, ale potvrdenie nemá.

Kým sme si vymieňali názory, sprievodca mlčal. Asi si uvedomoval, že v tomto spore nebudú bez viny ani železnice. Objednávku ktosi zbabral a namiesto vagóna rezervoval len jednotlivé kupé. V snahe chybu napraviť sa chopil iniciatívy.

„Opustite kupé!“ rozkázal direktívne.

„Až mi ukážete potvrdenú objednávku,“ opakoval som.

„Tak toto kupé nebolo označené?“ opýtal sa sprievodca.

„Nie, nebolo, môžete sa presvedčiť.“

V tom okamžiku sa sprievodca prejavil ako chytrák všetkými masťami mazaný. Začal čarovať. So šikovnosťou ekvilibristu vytiahol bloky na rezerváciu, pero a lepiacu pásku. Vyplnenie lístka mu trvalo sekundy. A už aj bol nalepený na dverách kupé.

Kým sme prekvapení pozerali, čo sa deje, rutinovane nás upozornil: „Kupé je obsadené, vyhradené pre spoločnú prepravu. Uvoľnite ho!“

„Ale veď ste to teraz nalepili ...“ naznačil som odpor.

„Nerozumiete? Ak miesta neuvolníte, zavolám na vás v Čadci osožákov.“

„To snáď nie je možné,“ krútil hlavou chlap vedľa.

„Skončil som,“ končil debatu sprievodca.

„V tom prípade si prosím vaše meno a budem sa sťažovať,“ chytil sa poslednej nádeje môj sused.

„To nedostanete, môžete sa sťažovať služobným postupom.“

„Tu sa spravodlivosti človek nedovolá,“ ukončil sused, ale ostal sedieť.

Bližila sa Čadca. Sprievodca aj kapitán zmizli. Čakali sme. Vlak zastal. Po čase sa na chodbičke ozval šum. Zvedavcov pribúdalo. Vzápätí som ich

zbadal. Vpredu sa predieral sprievodca, za ním išli dvaja osožáci a malú procesiu uzatváral kapitán.

Dvere na kupé sa rozleteli a dnu vošli osožáci.

„Kto tu robí problémy?“ zahučali.

Zdvihli sme hlavy. Gorily, to bolo prvé, čo ma napadlo, keď som si ich prezrel. Obaja čosi okolo dvoch metrov, mohutní, bolo ich plné kupé. Stáli výhražne vzpriamení, nohy rozkročené. V rukách držali obušky a veľavýznamne sa s nimi pohrávali.

„Okamžite odchod a rýchlo!“ zavelil starší z nich.

„Ale počkajte ...“ chcel som veci uviesť na pravú mieru.

„Nijaké ale!“ poklepal si obuškom do dlane druhej ruky.

„Alebo chcete platiť meškanie vlaku?“ dodal.

Vedel som, že ide do tuhého. Rezignoval som. Aj moji susedia pochopili, že túto partiu sme prehrali. Vstali sme, zbalili si veci a opúšťali kupé. Kapitán sa škodoradostne zasmial. Cestou z vagóna nás vyprevádzali úškrny, posmešky a veselé poznámky budúcich gumákov. Všetci ich ten smiech prejde, pomyslel som si a prešiel do druhého vagóna.

Zacítil som pach alkoholových výparov. Vo vagóne bol hluk a bolo počuť výkriky: „Sabat! Sabat! Nech žije metal!“

Dnu nebolo voľného miesta, mladíci ležali aj na chodbičke. Čierne bundy, lesklé cvočky, retiazky a reťaze. Vedel som, s kým mám tú česť. Vagón sa priam triasol. Rýchlo som prešiel chodbičkou ďalej.

Keď som otváral dvere nasledujúceho vagóna, vlak sa dal do pohybu. Do nočného ticha cinkla fľaša a s rinčaním sa rozbila o perón, po ktorom odchádzali spokojní osožáci.

Táto poviedka vznikla v druhej polovici osemdesiatych rokov, tak len malé vysvetlenie.

Poriadok na železnici zabezpečovala zložka označovaná skratkou OSOŽ, čo bola Ozbrojená stráž a ochrana železníc. Ich príslušníkom sa ľudovo hovorilo osožáci. Dnes sú to príslušníci Železničnej polície SR. Možno tam sa tam nájdu aj tí istí ľudia, len uniformy sú iné.

Krjela. Časopis Klubu mladých autorov pri Liptovskej knižnici Gašpara Fejérpataky-Belopotockého (ŽSK) v Liptovskom Mikuláši. Číslo 31. Autori tohto čísla: Radka Berešíková, Martin Dropa, Stano Kaľavský, Anna Ondrejková, Ján Púček, Ivan Repček, Barbora Valková. Zostavila: Anna Ondrejková. Vydala Liptovská knižnica Gašpara Fejérpataky-Belopotockého (Žilinský samosprávny kraj) v Liptovskom Mikuláši. November 2009.